

๒๐๐๘๘๕
หอสมุดแห่งชาติเดิมพระเกียรติ ร.๕ นครราชสีมา

แบ ก ม ม ย ย

R

— ของ —

พระธรรมธีรราชมหามุนี

เจ้าคณะตรวจการ ภาค ๓

คณะสงฆ์ วัดพระนารายณ์มหาราช

พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพ

นายเขียว ชื่นในเมือง

ณ เมรุสมานมิตร จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๐๑

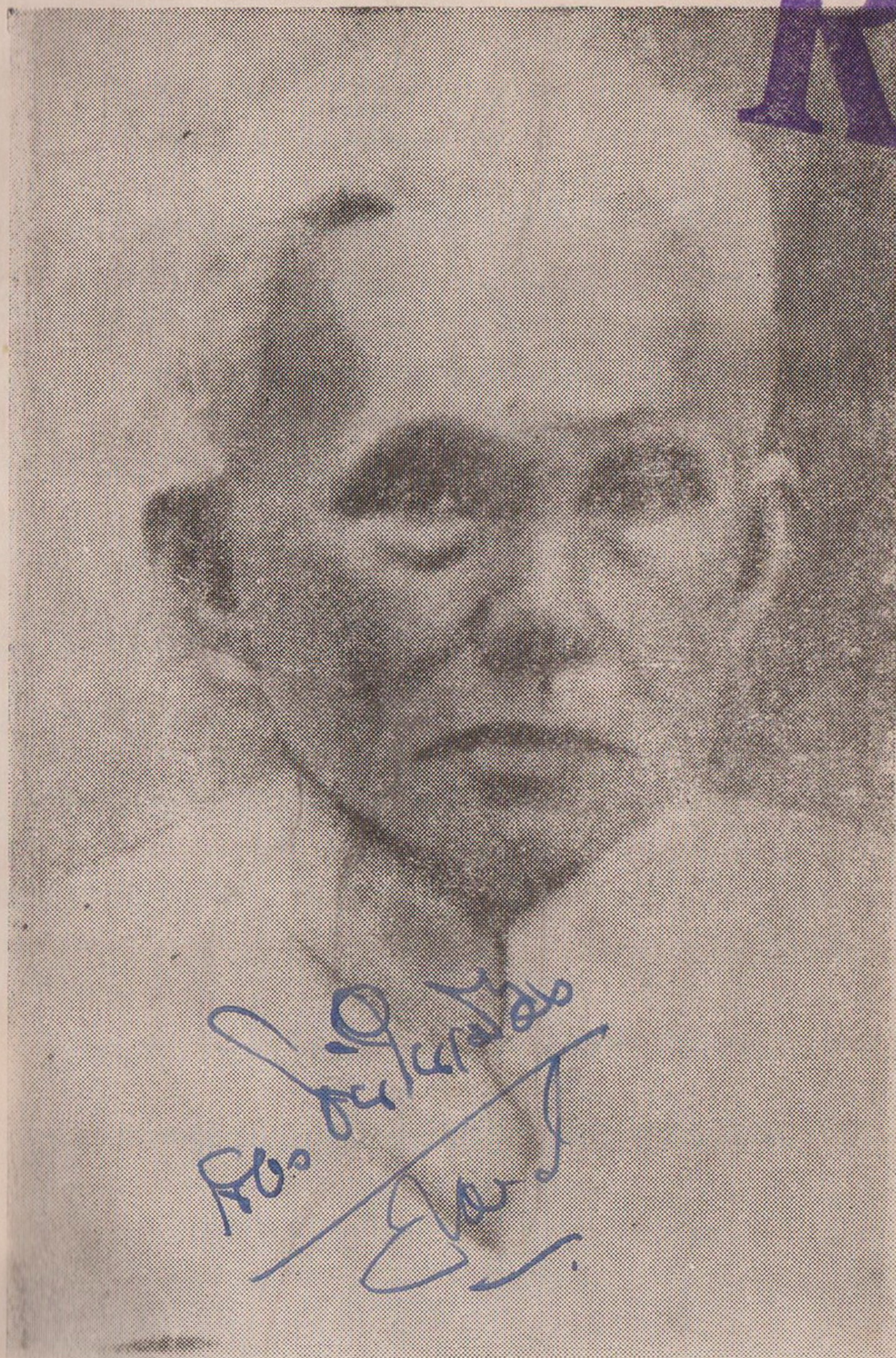
เลขห้อง 102

เลขหมู่ 294.315
พ.334 กข

เลขทะเบียน ๗.33๒.14634

294.3

A large, stylized purple letter 'R' is positioned on the left side of the page. The letter is set against a background of a fine, dark grid or mesh pattern. The letter itself has a slightly textured, almost hand-painted appearance.

ଆମେ - W. ମ. ୧୮୯୭

มรณะ - ๒๔ มีนาคม ๒๕๐๑

hikodanodanodan.

→
S. d. d. d. d.

27 d. a. 2502.

คำปรารภ

เนื่องในงานฌาปนกิจศพ นายเชียว ชนใน เมือง
ณเมรุวัดมานมิตร วัดแจ้งใน ตรงกับวันที่ ๑๕ พฤษภาคม
ค.ศ. ๒๕๐๓ คณะสงฆ์ วัดพระนารายณ์มหาวิหาร ตกตง
พร้อมใจกันว่าควรจะพิมพ์หนังสือเรื่องหนึ่ง แจกใน
งานศพ เพราะนายเชียว ชนใน เมือง เป็นอุบาสกวัด
พระนารายณ์มหาวิหาร มาตงแต่ต้นจนตลอด และได้
เป็นผู้อุปถัมภ์การบูรณ ๑. พระสงฆ์ ๑ ทำการก่อสร้าง
การวัดอยู่ในวัดพระนารายณ์มหาวิหาร และวัดอื่นๆอีก
ไว้เป็นจำนวนมาก ควรจะได้นำประวัติของท่านมาพิมพ์
ไว้เพื่อเป็นการเชิดชูความดีของท่าน และเพื่อเป็นอนุ
สรณ์ให้คนภายหลังได้ทราบ จึงได้กราบเรียนพระเดช
พระคุณท่านเจ้าคุณธรรมธรรมาธิบดี เจ้าคณะตรวจ
การภาค ๓ ท่านเห็นชอบด้วย และได้กราบเรียนขออนุ
ญาติพิมพ์หนังสือ แก่หมื่นชูชง ซึ่งท่านได้พิมพ์แจกเมื่อ
คราวได้เลื่อนสมณศักดิ์ ท่านยินดีอนุญาติให้พิมพ์ได้
คณะสงฆ์ขออนุโมทนาด้วยการ ในกุศลเจตนาของพระ
คุณท่านเป็นอย่างยิ่ง

ทางคณะสงฆ์จึงมอบภาระ ให้แก่พระมหาพิศวง
 ป. ๘ วัดพระนารายณ์มหาราช เป็นผู้ค้นคว้าประวัติ
 ของนายเขี้ยว ชนในเมือง ตามที่ปรากฏ การค้นคว้า
 ประวัตินี้ว่าเป็นงานลำบาก ยากแก่การสืบสวน เพราะ
 ท่านมีอายุถึง ๘๘ ปี ท่านได้ทำอะไรที่ไหน ดั้นเงินไปเท่า
 ไร ไม่มีใครทราบ นอกจากทางวัดนั้นจะจารึกไว้ แม้ที่
 ได้มาก็อาจขาดตกบกพร่อง แต่ก็อาศัยความพยายาม
 ของพระพิศวงจึงนับว่าเกือบสมบูรณ์ คณะสงฆ์ขออนุโม
 ทนาต่อการในความพยายาม ของพระมหาพิศวงไว้ฉะ
 ทัณฑ์

กุศลใด ๆ อันเกิดต่อการพิมพ์หนังสือแจกเป็น
 ธรรมวิद्याทานนี้ คณะสงฆ์ขออุทิศกุศลนั้นให้แก่
 นายเขี้ยว ชนในเมือง ผู้ดวงดับไปแล้ว หากท่าน
 ทราบด้วยญาณวิถิต่างใด ๆ ขอจงพอใจอนุโมทนา
 ขอกุศลนั้นจงเป็นพระบารมีตั้งเสริมสนับสนุน ให้ได้
 ประสพความสุขในสัมปรายภพ สัมประสงค์ จ्ञา
 หมายทุกประการเทอญ

พระกิตติรามมุนี

ประธานคณะสงฆ์ วัดพระนารายณ์มหาราช

ชีวประวัติ

ของ

นายเชียว ชนในเมือง

นายเชียว ชนในเมือง เป็นชาวจังหวัดนครราชสีมา
ตีมาโดยกำเนิด เกิดที่บ้านเลขที่ ๒๐๗๒ ถนนไชยณรงค์
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ณ วันศุกร์ เดือน ๑๑ ปีมะเด็ง ประมาณเดือนตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๑๒ คำนวณอายุถึงปัจจุบันได้ ๘๘ ปี เป็น
บุตรคนเดียวของ นายควาย นางอม ชนในเมือง
ไม่มีพี่น้องร่วมท้องกันเลย

เมื่อเยาว์วัย ได้ยู่วัดเรียนหนังสือไทย ที่วัด
พระนารายณ์มหาราช (วัดกตางคณะ ๗) ตำบลใน
เมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จนประมาณ
อายุได้ ๑๓ ปี จึงออกจากวัดมาช่วยบิดามารดา ประ
กอบการอาชีพตามปรกติ เมื่อมีอายุครบ ๒๑ ปีได้อุป
สมบทอยู่วัดพระนารายณ์มหาราช โดยมีพระครู
สังฆราชสีมาจารย์มุนี (คง) เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
และ เจ้าอาวาสวัดพระนารายณ์มหาราช (วัดกตางใน

ขณะนั้น) เป็นพระอุปัชฌายะ (พระกรรมวาจาจารย์ เดะ
พระอนุสาวนาจารย์ ไม่มีใครจำได้) บวชอยู่ได้ ๓
พรรษา ก็ลาสิกขาออกมาเป็นฆราวาสอยู่ที่บ้านเดิม

ต่อมา ได้ทำการสมรสกับนางแดงอ่อน ธิดา
ของนายคึก นางจัน ตูตวิรัตน์ บ้านต๋ายกบรคาม
ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
แดงคงหลกกฐานอยู่ที่บ้านเลขที่ ๒๐๗๒ ถนนไชยณรงค์
ซึ่งเป็นบ้านเดิมของตน อยู่กินด้วยกันกับนางแดงอ่อน
มาเป็นเวลาหลายปี หาได้มีบุตรธิดาด้วยกันไม่

ต่อมา เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ได้ทำการ
สมรสกับนางกิมหง ธิดาของนายฮวด นางต๋าวาง
แซ่ตัน ชาวอำเภอฝักไห้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
แดงคงหลกกฐานอยู่ที่บ้านเดิม เรื่อยมาจน บัจจุบันนี้ไม่มี
บุตรธิดาด้วยกันอีก

นายเขียว ชนในเมือง เป็นคนมีนิสัยดี คือ
มีความซื่อสัตย์ซื่อในการประกอบอาชีพ ด้วยการ
ทำนา ทำสวน (สวนที่หนองไผ่) ค้าขาย (ร้าน
ค้ายังเหลื่อปรากฏอยู่ที่หน้าบ้านจนทุกวันนี้) โดยทำเอง
บ้าง ควบคู่กับว่าจ้างให้กระทำการบ้าง มีนิสัยดี สุขุมตะ

เอี้ยค อะออ รุ้จักหา รุ้จักเก็บ รุ้จักคบค้าสมาคมกับ
 บกกดคามตมควรแะรุ้จักใช้จ่ายทรัพย์แต่พอประมาณ
 จังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เป็นหลักฐานมั่นคง จนนับ
 ได้ว่าเป็น “กหมัก” คนหนึ่ง ในเมืองนครราชสีมา

อนึ่ง นายเชียว ชนในเมือง เป็นคนมีสหายคา
 ยาวมองเห็นกาตโกด จังปฏิบัติคนได้เหมาะตม จดงาม
 จนเป็นที่ปรากฏแก่คนทั่ว ๆ ไป กตาวก็อ รุ้จักตัวอยู่
 เต็มอว่า เราจักตองแก่ ตองตาย ตองพลัดพรากจาก
 ของรักของชอบใจไปเป็นธรรมดา ไม่มีอะไรที่จะยึด
 เอาไปเป็นตมบัติของคนได้ ในเมื่อถึงวาระสุดท้ายแห่ง
 ชีวิต จังจำตองไปสู่ตมปรายภพโลกหน้า เราทำดี
 จักได้ความดีไป เราทำชั่วจักได้ความชั่วคิดคัวไป
 ประโยชน์อะไรด้วยความชั่ว เพราะให้ผลเป็นทุกข์อย่าง
 เดียว ความดีเท่านั้น ควรแสวงหาตมได้ให้มาก
 เพราะให้ผลเป็นสุขอย่างแท้จริง ดังนี้เป็นต้น เพราะ
 ฉะนั้นท่านจึงได้เป็นมุ่ศรัทธาอย่างแรงกล้า ในพระ
 บวรพุทธศาสนา มิใช่ใครจะว่า ตอรรค์ไม่มีนรกไม่มี
 บาป บุญ ไม่มี ก็ข้างเขา คัวท่านเองมีศรัทธาเชื่อ
 มั่นไม่หวั่นไหว มีความเคารพยำเกรง ต่อพระตม

และวัดวาอารามอย่างหนัก แม้แต่รองเท้าก็ไม่ยอม
 สวมเข้าไปในวัด รักษาศีลห้าอย่างเคร่งครัดตลอดชีวิต
 รักษาศีลอุโบสถทุกวันอุโบสถ ตั้งแต่เขาวัวจนถึง
 ขรภาพ ยังได้ทำการตักบาตรแต่เช้าตลอดชีวิตออก
 ด้วย (อาเจียดบ้าง แต่คงไม่บ่อยนัก) เพราะเป็นผู้
 สุขภาพดี ไม่ค่อยเจ็บไข้ได้ป่วยนัก จึงสามารถตัก
 บาตรถวายมือของตนเองได้ทุกวัน จนตลอดชีวิตจริงๆ
 คอ พอตักบาตรไม่ได้เพียงวันเดียวในคอนเขา เข็นวัน
 นั้นถึงแก่กรรม นับว่าเป็น “ยอด” แห่งอุบาสกผู้
 บริจาคทานในปัจจุบัน จะเป็นยอดแต่ในการตักบาตร
 เท่านั้นไม่ได้ แม้ในกุศลกรรมอื่นๆ มีการปฏิสัง
 ขรณ์ ก่อสร้าง ทำนุบำรุงวัดวาอารามต่างๆ ในพระ
 พุทธศาสนา ก็เข้าถึง “ชนยอด” เหมือนกันตงจะเห็นชอ
 นายเชยว นางกมิ่ง ชนในเมือง ปรางค์อยู่ตาม
 อุโบสถ ศาลาการเปรียญ ถึงเก็บนาฬิและถาวรวัตถุ
 อื่นๆ อีกมาก ในวัดต่างๆ เกือบทั่วจังหวัดนครราช
 สยาม และจังหวัดอื่นๆ ก็มา

เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติคุณ และเพื่อเป็นอนุ
 สรรณ์ ในอุปการคุณของท่านผู้ สโมสรจะรวบรวม

รายการกุศลของท่าน ซึ่งได้ทำไปแล้วนั้นๆ มาประ
มวตไฉนทันทวย แต่น่าเสียดายยิ่งนัก ที่ไม่สามารถ
รวบรวมมาให้ให้หมดสิ้นได้ เพราะตัวท่านเองก็มีได้
จัดทำบันทึกไว้ประการหนึ่ง เพราะท่านได้ทำไว้มาก
มายหลายแห่งด้วยกัน เหตุอวดดีที่จะเที่ยวไปค้นคว้าให้
ทั่วถึงได้ออกประการหนึ่งด้วย แต่อย่างไรก็ดี ก็พยายาม
รวบรวมมาให้ให้จงได้ โดยจะรวบรวมมาเฉพาะ
รายชื่อปรากฏมีบันทึก หรือจารึกอยู่ในสถานที่ต่างๆ
เท่าที่ได้พบเห็น หรือเท่าที่สืบถามและค้นคว้า ได้เป็น
หลักฐานเท่านั้น อนึ่ง รายการกุศลเท่าที่จะปรากฏต่อไป
นี้ พึงทราบว่า เป็นรายการกุศลที่นายเชยวกับ
นางกมทอง ชนในเมือง ได้กระทำรวมกันทั้งสิ้น มีราย
ละเอียดดังต่อไปนี้

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วัดพระนารายณ์มหาราช

๑. ประมาณ พ.ศ. ๒๔๖๐ ถึง ๒๔๗๐ ได้ปฏิสังขรณ์
พระอุโบสถ ๒ ครั้ง ๖๐๐๐ บาท
๒. ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๐ สร้างสะพานไม้ มุงหลังคา
ตั้งกระดังงาข้ามสระน้ำจากฝั่งด้านซ้าย

- วัดไปตุ้ตัวพระอุโบสถ ๘๐๐ บาท
๓. ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๖ สร้างถังเก็บน้ำฝน ก่ออิฐ
ฉาบปูนซิเมนต์ทีละชั้น ๖.๘๐๐ บาท
๔. พ.ศ. ๒๔๘๓ สุ่มทบสร้างถังเก็บน้ำฝนคอนกรีต
เสริมเหล็กที่พระวิหาร ๒๐๐๐ บาท
๕. พ.ศ. ๒๔๘๓ สุ่มทบสร้างกุฏิคณะ ๗ ๘๐๐.๐๐ บาท
๖. พ.ศ. ๒๔๘๔ ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถครึ่งหลัง
๑๐๐๐๐ บาท
๗. พ.ศ. ๒๔๘๕ สุ่มทบปฏิสังขรณ์พระวิหาร
๑๖๖๔๒ บาท
๘. พ.ศ. ๒๔๘๖ สร้างศาลารายหน้าพระวิหาร
๒๐๐๐๐ บาท
๙. พ.ศ. ๒๔๘๗ สร้างศาลาการเปรียญและถังเก็บน้ำ
ฝนคอนกรีตเสริมเหล็กไว้ทางด้าน
หลังศาลาการเปรียญนั้น
๖๐๐๐๐ บาท
๑๐. พ.ศ. ๒๔๘๘ บริจาคเงินตั้งเป็นมูลนิธิขึ้นในเมือง
ไว้ ๑๐๐๐ บาท
๑๑. พ.ศ. ๒๔๘๘ สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม

(ยังไม่เสร็จ)

๒๔๐๐๐๐

บาท

รวม

๓๕๓๖๔๒

บาท

หมายเหตุ

ได้ถวายค่าภัตตาหาร แต่พระสงฆ์ตาม
 เณร ที่เดินทางไปสวดพระปริยัติธรรม
 ณกรุงเทพ ฯ ทุกปี (วัดบูรพ์. วัดบึง. วัด
 สุธรรจินดา. และวัดอื่นๆที่เคยถวาย)
 สร้างหนังสือต่างๆ ทั้งชนิดใบลานและ
 หนังสือเล่ม ประเภทนักธรรม และ บา
 ดัเป็นอันมาก สร้างโต๊ะ ตู้ เคียง และ
 เครื่องเสนาสนะอื่น ๆ อีกเป็นอันมาก

วัดสุทธจินดา

๑. พ.ศ. ๒๔๗๑ ขุดสระน้ำ ๑ สระ ๓๐๐ บาท
๒. พ.ศ. ๒๔๗๕ สร้างกุฏิ ~~๑๕~~ ^{๑๕} เม่นะรุจิ ~~๑๕~~ ^{๑๕} เม่นะรุจิ
 ๒๐๐๐ บาท
 ๒๐๐๐ บาท
๓. พ.ศ. ๒๔๗๗ สร้างศาลาการเปรียญ
 ๕๐๐๐ บาท
๔. พ.ศ. ๒๔๗๘ สร้างถังกะบับน้ำฝน ๑ ถัง
 ๔๕๐ บาท
๕. พ.ศ. ๒๔๗๘ ปฏิสังขรณ์ กุฏิ. ครัวไฟ. และศาลา

การเปรียญ ๕๐๐ บาท

๖. พ.ศ. ๒๔๙๖ บริจาคเงิน ตั้งเป็นมณฑลพิธีในเมือง
ไว้ ๓๐๐๐ บาท

๗. พ.ศ. ๒๔๙๘ บริจาคเงิน อุทิศไว้ให้บูรณะวัด
๔๐๐๐๐ บาท

หมายเหตุ ตีร่างเกาอเหตก ๖๕ ตัว

รวม ๕๗๒๕๐ บาท

วัดสระแก้ว

๑. พ.ศ. ๒๔๙๗ บริจาคเงิน อุทิศไว้ให้สร้างโบสถ์
๔๐๐๐๐ บาท

วัดบุรพ

๑. พ.ศ. ๒๔๗๕ ปฏิสังขรณ์อุโบสถ ๔๐๐๐ บาท

๒. พ.ศ. ๒๔๗๖ ตีร่างถังกอบหน้าฝนซีเมนทออิฐ ๑ ถัง
๘๐๐ บาท

๓. พ.ศ. ๒๔๗๘ สันทบตีร่างโรงเรียนเทศบาลวัดบุรพ
๕๐๐ บาท

รวม ๕๓๐๐ บาท

วัดโพธิ์

๑. พ.ศ. ๒๔๘๑ ตีร่างอุโบสถคอนกรีตเสริมอิฐ

๓๐๐๐ บาท

๒. พ.ศ. ๒๔๘๖ สมทบสร้างศาลาการเปรียญ

๑๐๐ บาท

รวม

๓๑๐๐ บาท

วัดศาลาทอง

๑. พ.ศ. ๒๔๗๗ สมทบสร้างอุโบสถ ๒๓๘๒.๓๕ บาท

วัดทุ่งสว่าง

๑. พ.ศ. ๒๔๘๔ สมทบสร้างอุโบสถ ๑๐๐๐ บาท

วัดอีสาน

๑. พ.ศ. ๒๔๗๖ สร้างถังกบหน้าฝน ๑ ถัง กว้าง

๒.๘๐ เมตร ยาว ๓.๓๓ เมตร

ลึก ๓.๐๐ เมตร ไม่ทราบจำนวนเงิน

วัดสามัคคี

๑. พ.ศ. ๒๔๗๓ ปฏิสังขรณ์อุโบสถ โดยก่ออิฐถือปูน

ฝาผนัง ติดตั้งประตูหน้าต่าง และปูพื้น

ด้วยกระเบื้องดี ไม่ทราบจำนวนเงิน

๒. พ.ศ. ๒๔๘๓ สมทบสร้างถังกบหน้าฝน ๑๐๐ บาท

๓. พ.ศ. ๒๔๘๕ สมทบสร้างศาลาการเปรียญ

๒๐๐๐ บาท

รวม ๒๓๐๐ บาท

วัดพลับ

๑. พ.ศ. ๒๔๘๕ สมทบสร้างอุโบสถ ๕๐๐ บาท

วัดพายัพ

๑. ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๘ สมทบสร้างถ้ำเก็บน้ำฝน

๓๐ บาท

๒. ประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๐ บริจาคปูนซีเมนต์ ๕ ถัง

ปฏิสังขรณ์อุโบสถ

วัดบึง

๑. พ.ศ. ๒๔๗๖ ร่วมกับมหาดาด นางคืบ พรหมจรรยา

สร้างถ้ำเก็บน้ำฝนซีเมนต์ก่ออิฐฉาบปูน

กว้าง ๓.๐๐ เมตร ยาว ๔.๐๐ เมตร

ลึก ๒.๕๐ เมตร ไม่ทราบจำนวนเงิน

๒. พ.ศ. ๒๔๘๖ ร่วมกับมหาดาด นางคืบ พรหมจรรยา

สร้างถ้ำมซึม ๑ ห้อง ๒ ห้อง ก่ออิฐ

ฉาบปูน ไม่ทราบจำนวนเงิน

วัดหัวสะพาน

๑. พ.ศ. ๒๔๘๐ สมทบสร้างเมรุ ๘๐ บาท

๒. พ.ศ. ๒๔๘๘ สัมทบตรางอุโบสถ ๓๐๐๐ บาท

รวม ๓๐๘๐ บาท

วัดศาลาเย็น

บริจาคตั้งกระถัง ๒ หาบ สำหรับวัดนี้ ได้เคยปฏิ
ตั้งขรณ์ อุโบสถหลังเก่าเหมือนกัน

วัดหงษาราม หัวทะเล

๑. พ.ศ. ๒๔๗๕ ปฏิตั้งขรณ์อุโบสถ ๒๐๐ บาท

๒. พ.ศ. ๒๔๗๕ สัมทบตรางกุฏิ ๓๘๓.๘๕ บาท

รวม ๓๘๓.๘๕ บาท

วัดแจ้งใน

๑. ก่ออิฐถือปูน รอบผนังระทัง ๔ ด้าน ๒ ครั้ง ผนัง
กว้างประมาณ ๘ วา ยาวประมาณ ๑๔ วา

๒. ตรางคักรระจก ๓ ด้าน กว้าง ๒ ศอกเศษ สูง ๓ ศอก
เศษ พร้อมคอกยั้งตั้งพระอภิขรรณ ๑ คมกร ๑ ชุด

๓. ตรางกุฏิ ๓ ห้อง (ที่หน้ามุขของกุฏิใหญ่) พร้อม
คอกยั้งนอน ๒ หลังและมุ้งสำหรับคอกยั้งนอนคอก
ตั้งไว้สำหรับกุฏิหนักตลอดมา

หมายเหตุ ไม่ทราบ พ.ศ. และจำนวนเงิน

วัดหนองบัวรอง

๑. สร้างธรรมาสถูปา ๑ หาด ยัง
ให้อยู่จนทุกวันนี้
๒. สร้างสระน้ำ ๑ สระก่ออิฐบาปรอบฝังทั้ง ๔ ด้าน
และมีบันไดลงตักน้ำด้วย

หมายเหตุ ไม่ทราบ พ.ศ. และจำนวนเงิน

วัดสมอราย

๑. พ.ศ. ๒๔๘๘ สมทบสร้างอุโบสถ ๑๕๐๐ บาท
วัดเจริญสุข (วัดเจ้า บ้านพระพุทธร)
๑. พ.ศ. ๒๕๐๐ สมทบสร้างถึงเก็บน้ำฝน
๒๐๐๐ บาท

วัดพะเนา

๑. สร้างอุโบสถ เสาและเครื่องบนทำด้วยไม้ พื้น ก่อ
อิฐลาดปูน ไม่ทราบ พ.ศ. และจำนวนเงิน และ
เคยได้ปฏิสังขรณ์อยู่เสมอ ๆ

วัดไพล

๑. พ.ศ. ๒๔๘๒ สมทบสร้างกุฏิ ๒๐๐ บาท

วัดกระทอน

๑. พ.ศ. ๒๓๓๑ สร้างพระประธาน หน้าตัก ๕ ศอก

๑ องค์ ก่ออิฐฉาบปูน ไม่ทราบจำนวนเงิน

๒. พ.ศ. ๒๔๙๗ ปฏิสังขรณ์อุโบสถ ๒๒๐๐ บาท

วัดบ้านประโคก

๑. พ.ศ. ๒๔๙๓ ปฏิสังขรณ์อุโบสถ โดยก่ออิฐฉาบ
ปูนฝาผนัง และติดตั้งประคุดหน้าต่าง
ซอด้วงกระตมุงหลังคาด้วย ไม่ทราบ
จำนวนเงิน

วัดสระบัวเกลื่อน (วัดบ้านเก่า)

๑. พ.ศ. ๒๔๙๔ สันถนบสร้างศาลาการเปรียญ

๓๐๐ บาท

วัดบ้านโคกไฟ

๑. ปฏิสังขรณ์อุโบสถ ๒๐๐ บาท

๒. ซอทดน ๑ แปรตง ยาว ๒๐ วา กว้าง ๑ วา ถวายเป็น
ให้เป็นที่ของวัด ๒๐ บาท

อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

วัดบ้านโคก ตำบลสายออ

๑. พ.ศ. ๒๔๗๕ บริจาคปูนซีเมนต์ ๕๐ ถังสร้างอุโบสถ

เป็นเงิน

๓๐๐ บาท

๒.	พ.ศ. ๒๔๘๘	สมุดทบทวนร่างอุโบสถ	๓๕๐	บาท
๓.	พ.ศ. ๒๔๘๐	สมุดทบทวนร่างอุโบสถอีก	๕๐๕,๐๐	บาท
๔.	พ.ศ. ๒๔๘๕	สมุดทบทวนร่างอุโบสถอีก	๓๐๐๐	บาท
รวม			๒๓๕๕	บาท

อำเภอจันทราข จังหวัดนครราชสีมา
วัดระเว ตำบลท่าช้าง

๑. สร้างอุโบสถ คอนกรีตเสริมเหล็กทงหลัง และ
บริจาตสังกระต๋มุงกุฏี ๓ หาบ ไม่ทราบ พ.ศ. และ
จำนวนเงิน

อำเภอโชคไชย จังหวัดนครราชสีมา
วัดดอนตะแบก ตำบลท่าลาดขาว

๑. สร้างพระประธาน ก่ออิฐ ฉาบปูน ไม่ทราบ พ.ศ.
และจำนวนเงิน

วัดพลับพลา ตำบลพลับพลา

๑.	พ.ศ. ๒๔๘๗	สมุดทบทวนร่างอุโบสถ	๓๕๐๐๐	บาท
๒.	พ.ศ. ๒๔๘๘	สมุดทบทวนร่างถงเก็บหน้าฝน	๕๐๓	บาท
รวม			๓๕๕๐๓	บาท

อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
วัดพระเพลิง ตำบลหนองนกออก

๑. ประมาณ พ.ศ. ๒๔๗๐ สร้างพระประธาน ก่ออิฐ
ฉาบปูน และเศียรปาวีโมกข์อีก ๑ เศียร เป็นเงิน
๑๐๐๐ บาท

วัดงิ้ว ตำบลงิ้ว

๑. พ.ศ. ๒๕๐๐ สันทบสร้างอุโบสถ ๑๐๐๐ บาท

อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดชัยภูมิ
วัดเลียบน้ำไหล (วัดบ้านงิ้ว)

๑. พ.ศ. ๒๔๘๕ สร้างอุโบสถ คอนกรีตเสริมเหล็กทั้ง
หลังด้วยเงิน ๑๐๐๐๐ บาท

นายเชยว ชนในเมือง ได้เป็นมุขตึกไว้ได้ซึ่งประ
โยชน์ในปัจจุบัน โดยชอบด้วยกฎหมาย ประเพณีอัน
ดีงาม และศีลธรรม ทั้งเป็นผู้ประกอบด้วยความดี
อันจะเป็นประโยชน์แก่คนในโลกหน้า คือ ศรัทธา คัด
จาก และบุญญา จึงได้ขอว่าเป็นผู้มีผลดีสุด ดมเด็จพระ
พุทธมหาราชครุฑว่าเป็น "บัณฑิต" ดมด้วยพระ
พุทธภาษิตว่า

ทิฏฐิฐะ ฐมเม จโย อตุโก โย จตุโก สัมปรายโก
 อตุภาณิสฺมยา อโร ปณฺทิตฺติ ปวฺจจตฺติ,
 แปลว่า บุคคลผู้มีปัญญา อันท่านย่อมเรียกว่า “บัณฑิตย” เพราะยึดไว้ได้ซึ่งประโยชน์ทั้งสองคือ ประโยชน์ในปัจจุบัน และประโยชน์ที่เป็นในสัมปรายภพ
 ดงน.

ครนกาตถวมาถิงวณฺท ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๑
 นายเชยว ฐนในเมือง มิได้ถูกชนไล่บ เสรในเวดาเข้า
 มิได้ถูกชนรับประทานอาหาร เหมือนปรกติ โดยนอน
 หนึ่งอยบนทนอน จนถึงเวดา ๑๗.๐๐ น. นางกมฺนง ฐน
 ในเมือง ซึ่งกลับจากไปช่วยงานที่บ้านชนฺธุรจิตรจตุ
 รงค มีความสงสัยว่า “เหตุใดจึงมิได้ถูกชนไล่บาตร
 และรับประทานอาหารเหมือนวันก่อนๆ” จึงได้ไป
 ตรวจดู จึงทราบว่านาย นายเชยว ฐนในเมือง มีอา
 การอ่อนเพลียเพียบมากแล้ว โดยสังเกตเห็นดมหายใจ
 เขาออกอ่อนโรยหน้าวิตก จึงร้องเรียกผู้คนที่ใกล้ชิดให้
 ไปตามญาติพี่น้อง และนายแพทย์ ที่อยู่ใกล้ ชดแต่ยัง
 ไม่ทันที่ใครจะมาถึง ก็ถึงแก่กรรมเสียแล้ว โดยปราศ
 จากอาการดิรนใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะไม่ปรากฏว่า

นายเชียว ชนในเมือง ได้ป่วยเป็นโรคอะไรมาก่อน
 เพียงแต่ไม่ได้ ได้บาตรและรับประทานอาหารวันเดียว
 เท่านั้น ก็ถึงแก่กรรมด้วยอาการสงบเช่นนี้ จึงสันนิษ
 ฐานได้ว่า นายเชียว ชนในเมือง ได้ถึงแก่กรรม ด้วย
 อายุขัย คือ สันอายุจริงๆ เหมือนใบไม้เหี่ยวหลุดลง
 จากขวณน

รูป ชีวติ มัจฉาน นามโคตต น ชีวติ
 รูปของสัตว์ทั้งหลายย่อมทรุดโทรมไปได้ รือ
 และโคตรหาเสื่อมโทรมไม่.

อจุยนิติ อโหโรคตา ชีวติ อุปรูปสมบัติ
 อายุ ขยติ มัจฉาน ภูมิตินันว โยทก
 วนคนดวงดับไป ชีวติกรุกรนเข้าไป อายุของ
 สัตว์ทั้งหลายก็หมดเปิดองเข้าไป เหมือนฟ้าแห่งแม่น้ำ
 พอยกน

— แก่นมนุษย์ —

ด้วยความเคารพในพระรัตนตรัย ก่อนที่จะบรรยายคำว่า “แก่นมนุษย์” ตามหัวข้อข้างบน ข้าพเจ้าขออัญเชิญพระพุทธภาษิตอันมาในยมกวรรค ชรรณบท ชุตตทกนิกายมาเสนอให้ท่านพิจารณาก่อน ดังต่อไปนี้:—

อสาเร สारमत्तिโน सारं ज असारतत्त्वत्तिโน

เต सारं नारिकजनृत्ति मิจ्जनาสंगुत्तปโคจरा

सारब्ज सारतो वत्तवा असारब्ज असारतो

เต सारं อริคजनृत्ติ สัมมาสังกุปปโคจरा

ผู้ตรูในสิ่งที่ไม่เป็นสาระว่าเป็นสาระ และเห็นในสิ่งที่เป็นสาระว่าไม่เป็นสาระมีความดำริผิดเป็นอารมณ์นั้น ย่อมไม่ได้ สิ่งที่เห็นสาระ ถอนผู้ตรูจากสาระโดยความเป็นสาระ และรู้จักสิ่งที่ไม่เป็นสาระโดยความไม่เป็นสาระ มีความดำริชอบเป็นอารมณ์นั้น ย่อมได้ สิ่งที่เห็นสาระ ดังนี้.

ตามหลักพระพุทธภาษิตนี้ จะเห็นได้ว่าความเข้าใจถูกต้องความเห็นถูกต้องในเรื่องสิ่งที่เห็นสาระและไม่เห็นสาระนั้น มีความสำคัญมากเพียงไร ย่อมประจักษ์อยู่แล้ว เพราะผู้เข้าใจผิดเห็นผิดโดยกตบั่นถั่น คือสิ่งที่ไม่เป็นสาระกตบั่นเข้าใจ และกตบั่นเห็นว่า เป็นสาระ

ส่วนที่เป็นดาร์กะก็ดูเข้าใจและดูเหมือนว่าไม่เป็นดาร์
 เดย์เช่นนี้ ย่อมได้ประโยชน์ คือยอมไม่ได้ ดังที่เป็น
 ดาร์ ก็น่าจะคอยดะเอาดังที่เป็นดาร์ไม่ได้ แต่ส่วนผู้ที่
 เข้าใจถูกต้องเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง คือดังใดไม่
 เป็นดาร์ก็เข้าใจและเห็นว่าไม่เป็นดาร์จริง และดัง
 ใดเป็นดาร์ก็เข้าใจและเห็นว่าเป็นดาร์จริง เช่นนี้
 ย่อมได้รับประโยชน์ คือตัดสิ่งที่ไม่ใช่ดาร์เดย์แล้วและ
 ยึดถือเอาดังที่เป็นดาร์ไว้

เพราะฉะนั้นความเข้าใจในเรื่องแก่นมนุษย์ ถูก
 ต้องตามความเป็นจริง ก็ย่อมเป็นสำคัญมากมิใช่น้อย
 เหมือนกัน โดยที่แสดงให้เห็นอย่างนี้ ชาวเขาจึงพยายาม
 เขียนเรื่องแก่นมนุษย์ตามแนวทศนระของตน เพื่อเสนอ
 ให้เป็นทางดารแก่ท่านผู้อ่านต่อไป

คำว่า “แก่น” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตย
 สาน พ.ศ. ๒๔๘๓ นิยามหรือจำกัดความไว้ดังนี้

๑. ที่เป็นนาม “แก่น” หมายความว่า ,เนื้อ
 ไม่แข็งแถมมีดีแซมอยู่ภายในกระพ, เนื้อแท้, หดก,
 ประชาน”

๒. ที่เป็นวิเศษณ์ “แก่น” หมายความว่า “แข็งแกร่ง”

ภาษาไทยพยางค์ คำว่า “แก่น” ที่เป็นนามหมายถึง กิ่งเพชรก็ได้ และนอกจากนี้ คำว่า “แก่น” ยังใช้เป็นคำอุปมาอุปไมยอย่างอื่นด้วย เช่น กระจัง & ใบ เป็น กอกหมาก & แก่นเป็นต้น คำว่า “แก่น” ที่ใช้ในทำนองนี้ ตรงกับภาษาไทยกลางว่า ใบ, อัน ฯลฯ

ภาษาไทยอีสาน นอกจากใช้เป็นนามและเป็นวิเศษณ์แล้ว ยังใช้เป็นกริยาได้อีก คำว่า “แก่น” ที่ใช้เป็นกริยาในภาษาไทยอีสาน แปลว่า คั้น, คั้นเคย, คัด เช่น คั้นเคยกัน ว่า คั้นแก่นกัน ไปอยู่ที่ไหน คัด ทน เช่น แคไปอยู่วัด ชอบและคัดัด เรียกว่า แก่น วัด คนบ้านนอกจากบ้านมาอยู่กรุงเทพฯ อยู่ได้ ชอบ อยู่ คัดไม่ยอมจากไป เรียกว่า แก่นกรุงเทพฯ

อนึ่งคำว่า แก่นนี้ ตรงกับภาษามคธว่า ตำระ ที่เราใช้ว่า ตำร และควบกับคำแก่นว่า แก่นตำร เฉพาะ คำว่า “ตำระ” ในภาษามคธ Childers แปลไว้ว่า essence - ใจความ, แก่นตำร, จุดสำคัญ น้ำมันหอม, substance เนื้อหา ใจความ, หัวข้อ, เด็ดคั่น,

ด้ว^๑จริง, แก่น^๑สาร, วั^๑ตถุ, วั^๑ตถุชา^๑ตุ, choicest part -
 ส่วน^๑เยียม, ส่วน^๑ทศ, pith - แก่น, แก่น^๑สาร, ด้ว^๑ค^๑ญ,
 ด้ว^๑อ่อน^๑ของ^๑ค^๑นไม้^๑บาง^๑จำ^๑พวก, ไข^๑ด้ว^๑น^๑ห^๑ด^๑ง, marrow -
 ไข^๑มัน^๑ใน^๑กระ^๑ดุก มี^๑ญ^๑ห^๑ระ^๑หรือ^๑อ^๑ญ^๑วิ^๑มี^๑ญ^๑ห^๑ระ^๑เยื่อ^๑ใน^๑กระ^๑ดุก,
 ไข^๑ด้ว^๑น^๑ห^๑ด^๑ง main point-จุด^๑ใหญ่, ไข^๑ใหญ่^๑ใจ^๑ความ
 real truth-ความ^๑จริง^๑แท้, strength - ความ^๑แ^๑ช^๑ง^๑แ^๑ร^๑ง
 ก^๑ำ^๑ด^๑ง, vigour - ความ^๑แ^๑ช^๑ง^๑แ^๑ร^๑ง, wealth - ความ^๑ม^๑ง^๑
 ก^๑ง, ความ^๑ร^๑ำ^๑ร^๑ว^๑ย, ท^๑ร^๑พ^๑ย^๑ส^๑ม^๑บ^๑ค

ส่วน Rhys Davids แปล “สาระ” ว่า

(1) essential - ซึ่ง^๑เป็น^๑ส^๑าร^๑ะ^๑ส^๑ำ^๑ค^๑ญ, เป็น^๑ห^๑ั^๑จ^๑ใจ,
 most excellent - ซึ่ง^๑ป^๑ระ^๑เส^๑ร^๑วิ^๑ร^๑ุ^๑ที่^๑ส^๑ุด^๑, ด^๑ิ^๑ท^๑ส^๑ุด^๑, strong-
 แ^๑ช^๑ง^๑แ^๑ร^๑ง,

(2) the innermost hardest part of
 anything - ส่วน^๑ใน^๑ที่^๑ส^๑ุด^๑แ^๑ช^๑ง^๑ที่^๑ส^๑ุด^๑ของ^๑ด^๑ิ่ง^๑ใด^๑ด^๑ิ่ง^๑หน^๑ง,
 the heart or pith of a tree- ใจ^๑หรือ^๑แก่น^๑ของ^๑ค^๑นไม้,
 most excellent kind of wood - ไม้^๑ชน^๑ด^๑ค^๑ท^๑ส^๑ุด

(3) substance, essence, choicest part
 (ดู^๑คำ^๑แปล^๑ข้าง^๑ค^๑้น)

(4) value - ค่า, ราคา, ประโยชน์, ความ
สำคัญ, คุณค่า, เงินเช่น อปปสาโรมีค่าน้อย, อสสาโร
ไม่มีสาระ, ไม่มีคุณค่า. ไม่มีแก่นสาร, ไม่สำคัญ

แก่นสาร เป็นนาม หมายความว่า สิ่งที่ตั้งมั่น
สิ่งที่ถาวร, สิ่งที่ไม่เหือดหายไป, เนื้อแท้

คำว่า “มนุษย์” เป็นนาม แปลว่า คนหรือชน
เป็นภาษาไทย ซึ่งมีมูลคำมาจากภาษามคธ, ดันษกฤต,
ในภาษามคธ นักปราชญ์ทางศัพทศาสตร์ ให้ความ
หมายไว้หลายอย่างดังต่อไปนี้:-

๑. ในคัมภีร์อุณาทกปิปะ มุลกัจจายนะ หน้า
๑๗๙ ว่า การณการณ มนุเบตติ มนุสฺโส ผู้เหตุ
และมีใช้เหตุชื่อว่า มนุษย์

๒. ในคัมภีร์อภิธานปิปปทีกาสัจหน้า ๗๐๑ ว่า
ก. มโน อุตฺโต อุตฺตมฺโน อุตฺตํ อุตฺตํ
(พหุพพิห) ผู้มีใจสูงชื่อว่า มนุษย์

ข. หิตาหิต มนติ ชานาตติวา มนุสฺโส (มนุ
โพชน อุตฺโต) อีกนัยหนึ่ง ผู้รู้จักประโยชน์และมีใช้
ประโยชน์ชื่อว่า มนุษย์

ค. มนุโน อปฺปจฺจนฺติ วา มนุสฺโส (อุตฺโตมนุ

ดงอัสสัม (อัสสัม) อีกหนึ่ง ผู้เป็นเหตุดอก (ดงอัสสัม)

ของมนุษย์ว่า มนุษย์

๓. ในคัมภีร์คัมภีร์ จากชาดกปฐกัมภีร์ หน้า

๒๕๓ ว่า

ก. มนุโณ อปจํ มนุโธ ผู้เป็นเหตุดอกของ
มนุษย์ชื่อว่ามนุษย์

ข. ยกาพลี อคตโน หิตํ มนุเคติ มนุโธ
ผู้รักประโยชน์ของตนตามกำลัง ชื่อว่ามนุษย์ (หรือ
ผู้รักถึงที่เป็นประโยชน์แก่ตนตามกำลัง ชื่อว่า
มนุษย์)

ค. มนุสํ อุตตมุตตา वा มนุโธ อีกหนึ่ง
หนึ่งชื่อว่ามนุษย์ เพราะใจสูง

ความหมายของคำว่ามนุษย์ตามมคตินักปราชญ์
ผู้ศรัทธาศาสตร์ได้ให้ไว้ เมื่อประมวลแล้ว คงได้
ความหมายเป็น ๓ ประการ คือ

๑. คำว่า มนุษย์ หมายความว่า เป็นเหตุดอก,
หรือด้ายหรือดุกหลานของมนุษย์

๒. คำว่า มนุษย์ หมายความว่า ผู้รู้เหตุและ
มิใช่เหตุ (ซึ่งได้แก่ผู้รู้จากตรรกวิทยา, รู้จากเหตุจริง)

ผล, วจกบาปบุญคุณและโทษนั่นเอง) วจกประ
โยชน์และมีใช้ประโยชน์

๓. คำว่า มนุษย์ หมายความว่า ผู้มีใจสูง
แต่ความหมายในประการที่ ๒ และที่ ๓ นี้ โดย
ใจความแล้วก็ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือเป็นอย่างเดียวกัน
นั่นเอง เพราะผู้มีใจสูง ก็คือมีใจรู้จักเหตุและมีใช้เหตุ
รู้จักตรรกะ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักบาปบุญคุณ
และโทษ รู้จักประโยชน์มีใช้ประโยชน์นั่นเอง เพราะ
ฉะนั้นเมื่อสรุปมติของนักปราชญ์ทางศัพทศาสตร์ดังโดย
ดังเขบแล้ว ก็คงมีเพียง ๒ ประการเท่านั้น คือ

๑. คำว่า มนุษย์ หมายความว่า เป็นเหต
กถ, เชื่อด้ายหรือถูกหัดานของมน

๒. คำว่า มนุษย์ หมายความว่า ผู้มีใจสูง
ประการที่ ๑ คำว่ามนุษย์หมายความว่า เป็นเหต
กถ, เชื่อด้ายหรือถูกหัดานของมนน มอรรธาธิบายว่า
ชาวอินเดียโบราณบางพวกเชื่อกันว่า “มน” นั้นเป็น
บรรพบุรุษของมนุษย์ ทงหลาย ดังแต่ครั้ง ประถม กัดป
และกล่าวกันว่าเป็นคนเดียวกันกับพระเจ้าสมมตราช ที่
มีเรื่องปรากฏในคัมภีร์อันหนึ่งในพุทธศาสนา ล้วน

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๔๘๓
 เรียกมนุษยชนแต่ละคนว่า เป็นชื่อของพระผู้สร้าง
 มนุษยชาติแต่ละปกครองโลกมี ๑๔ องค์ เรียงกันเป็นยุคๆ
 ไป, ยุคหนึ่งเรียกว่า "มหันตร" นานกว่า ๔,๐๐๐,๐๐๐ ปี
 องค์แรกคือพระผู้สร้างมนุษย์ พระมหากษัตริย์ ถิ่นกษัตริย์
 เป็นผู้ทรงออกกฎหมายหรือธรรมศาสตร์ ซึ่งยังมีอยู่
 คราบเท่าทกวันเรียกว่า มนุสังหิตา หรือ มนุสมฤต
 เพราะฉะนั้น คำ มนุ จึงหมายถึงกฎหมายก็ได้ เช่น
 มนุกิจ, และเนื่องด้วยเหตุนี้เราจึงแต่งตั้งผู้มีความรู้
 กฎหมายหรือธรรมศาสตร์ ให้เป็น ขุนนางมีบรรดาศักดิ์
 ว่า ประดิษฐานธรรม มนุภาณวิมลศาสตร์ มนุเวท
 วิมลนาถ ฯลฯ

ความหมายประการแรกนี้ เทียบกับปัญหาว่า
 มนุษย์มาจากไหน? ซึ่งไม่มุ่งหมายจะนำมาพิจารณา
 ในหนังสือนี้

ประการที่ ๒ มีอธิบายว่า ผู้ที่สมควรจะได้
 นามว่ามนุษย์นั้น มีใช้เพราะมีรูปร่างลักษณะพื้นฐาน
 อันสมบูรณ์หรือสวยงามได้สัดส่วน ก้าวค้อม
 ใจ ถ้าอยู่ในที่ รูปร่าง ลักษณะพื้นฐาน แต่ประการใด

แต่หากอยู่ที่ใจ และใจนั้น จะต้องเป็นที่ใจสูง แต่คำว่า
 สูงในที่นี้ ก็มีใช้ว่ามีขนาดหรือตื้นฐานสูง ถ้าหมาย
 เอาตื้นฐานสูง อย่างคั่นไม้สูง คนรูปร่างตื้นฐานสูง
 เช่นนี้ ภาษามคธจะต้องใช้ศัพท์ว่า อจุโล สูง เช่น
 อจุโล รุกฺโข คั่นไม้สูง แต่ในที่นี้ท่านใช้ศัพท์ว่า อตุ
 ญฺโห หรือ อตฺตญฺโห ซึ่งหมายความว่าสูงโดยหนาชน
 มากชน ทอภพชน กอชน ดังตมฺชน คช ปฏิบัติก
 ฬคหกรรมดังตมฺชนนั่นเอง เพราะฉะนั้นคำว่า “ใจสูง”
 จึงมีใจใจมีตื้นฐานสูง เพราะใจเป็นนามธรรม ไม่มี
 รูปร่างตื้นฐานตัวคนอะไร แต่หากสูงด้วยการปฏิบัติ
 ฝึกหัดอบรมดังตมฺคุณธรรมความดีให้มากขึ้น ดังนั่นคำว่า
 “ใจสูง” ก็คือ

๑. ใจที่คิดในฝ่ายสูง หรือ
๒. ใจที่ประกอบด้วยคุณธรรม หรือ
๓. ใจที่กว้างขวางแผ่แผ่โอบอ้อมอารี หรือ
๔. ใจที่มีเมตตา กรุณา เห็นดังสารถย์อื่น หรือ
๕. ใจที่รู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พดอยเป็นทกข
 เป็นพรหม หรือเคอครอนร่ากายในเมื่อผู้อื่นเคอครอน
 ถ้าเคอ หรือ

๖. ใจที่คิดปลดปล่อยโลกจากความทุกข์ลำบาก
ยากเข็ญ หรือใจที่คิดช่วยโลก หรือ

๗. ใจที่คิดเป็นทุกข์ของคนอื่น ไม่ใช่ใจที่คิดพึ่ง
คนอื่น

๘. ใจที่รักษาศีลธรรมและมั่นอยู่ในศีลธรรม

๑๓๑ ๑๓๑ ๑๓๑

โดยใจความแล้ว ก็คือใจที่ประกอบด้วยความมนุษย
ธรรม ใจที่ประกอบด้วยความคุณธรรม, ใจที่มีศีล มีธรรม
หรือใจที่คิดเป็นบุญเป็นกุศลนั่นเอง ก็เมื่อถือเอาธรรมา
ธิบายนี้ เป็นความหมายของคำว่า “มนุษย์” แล้วก็
ย่อมต้องหรือบังคับบอกถึงปฏิบัติกันจนกว่า ผู้ที่ตรงกันข้าม
คือผู้ที่ใจต่ำ ย่อมไม่สมควรจะได้รับสมญาว่า “มนุษย์”
ก็เมื่อไม่เรียกว่ามนุษย์ จะเรียกว่าอะไร ก็น่า
จะเรียกว่า “อสมมนุษย์” คือไม่ใช่มนุษย์หรือไม่จัดว่า
เป็นมนุษย์ แต่คำว่า “อสมมนุษย์” นี้ โดยมากท่าน
หมายถึงพวกยักษ์และพวกอสูรสัตว์เดรัจฉาน (คือจำพวก
ที่มีรูปร่างไม่ปรากฏแก่มังสจักษุ ตาเนื้อหรือตาธรรมตา
แต่ปรากฏแก่ผู้มีญาณ เว้นบางครั้งบางครั้งอาจที่เขา
ปรากฏจะแสดงให้เห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก็คือพวก

ผู้และเทวดา) ยังไม่เคยพบว่ามีมาถึงสัตว์ ตระกูลใดใน
ที่แห่งใดเลย แต่เฉพาะในที่นี้คำว่า “อมนุษย์” ต้อง
หมายถึงนอกจากมนุษย์ไปและคำทราวมกว่ามนุษย์ จะ
เป็นอะไรก็ตาม เพราะฉะนั้น คนที่มีใจดำ ก็จัดเป็น
มนุษย์แต่เพียงต่างว่า รูปร่างลักษณะต้นฐานหรือ
ส่วนร่างกายเท่านั้นแต่ใจหาเป็นมนุษย์สมบูรณ์ตามหลัก
เกณฑ์ของท่านไม่

ก็คำว่า “ใจดำ” นั้น คือใจเช่นไร? ใจดำก็
คือใจที่ตรงกันข้ามกับใจสูงนั่นเอง พึงเทียบโดยเปรียบเทียบ
ตรงกันข้าม ดังนี้

๑. ใจที่คิดในฝ่ายคำ ฝ่ายทราวม ฝ่ายผิด หรือ
๒. ใจที่ไร้คุณธรรม หรือ
๓. ใจที่คับแคบไม่เอาใคร คิดเห็นแต่แก่ตัวคิด
ถึงแต่ตัวตน คิดให้ตนมีความดีบายกแต่ตัวตน คนอื่น
จะทุกข์ยากลำบากอย่างไรก็ตาม และให้ตัวเรารวย
กแต่ตัวตน ผู้นั้นจะนับหาว่าขบถดกต่าง ไม่ใช่พระ
๔. ใจดำ อามหิต เข้มโหด ไร้ความกรุณา
เข่นดุสงดาญอน
๕. ใจที่คิดประหัตประหาร ทำลายล้างชีวิตของ

๒๕. คัดพยาบาทปองต่างปองผจญผู้อื่น

๒. ใจที่คิดเบียดเบียน พ. ดก. ขโมย, ฉ้อ, โกง
กรรโชก, จ, ปล้น, หรือคิดจะถือเอาทรัพย์ของผู้อื่น
มาเป็นของตนโดยทางที่ไม่ชอบธรรม

๓. ผู้ที่คิดแต่ไปแต่ในทางกามารมณ์อันผิดทาง
หมกมุ่นมัวเมาอยู่แต่ในเรื่องนั้น ไม่ได้ออกว่าจะผิดคิด
ธรรมหรือกฎหมายหรือไม่

๔. ใจที่คิดไปแต่ในทางจะตม จะโกหก หลอกลวง
ตวงผู้อื่น

๕. ใจที่คิดหมกมุ่นมัวเมาแต่ในทางสืบหาข้อบ้าย
มุขฉุนกเ็ดดเพ็ดในทางนั้นไม่มีสร้าง

๑๐. ใจที่คิดแต่จะพอง จะเกาะผู้อื่น คิดแต่จะ
เอาถ้อยแต่ยอไม่คิดให้

๑๑. ใจที่ไม่เที่ยงธรรม เห็นแต่แก่อาตม

๑ ๓ ๑

๑ ๓ ๑

๑ ๓ ๑

ณ ทน มได้ มเจตนา จะเด็ดดี หรือประเทียบ
เปรียบเปรยท่านผู้ใด กล่าวแต่ตามหัดกเกณฑ์ท่าน
วางไว้ เป็นมาตรฐานโดยปฏิบัติขณัยเท่านั้น และมีได้
คิดยกตัวท่านโดยสำคัญว่า ตัวเองเป็นมนุษย์ดีม-

บรรณเต็ม ๑๐๐ เปอร์ เซนต์เดย์ เห็นใจอยู่เหมือนกัน
ว่า คนเรานั้นใจไม่แน่นอน ตามหลักท่านกล่าวไว้ว่า
“ณฺทณํ อุปตํ จิตฺตํ ทฺรภุชํ ทฺนฺนิวารยํ” ใจ
ถ้ามีฉุฉนมปรกคคณรณกตบกกอก รักษาได้ ยาก ห้าม
ได้ ยาก เพราะฉะนั้นในคน ๆ เดียวกันนั้นเอง พึงดำนึก
ว่า ในขณะที่ใจเราคำ นึกผิด คิดผิด คิดแต่ไปใน
ทางเดวทราวม ก็พึงเข้าใจว่าในขณะที่นั้นเราก็ดำไม่ใช้
มนุษย์แล้ว คือเมื่อเรากดบังใจให้ น้อมนึกไปในฝ่าย
สูง คือในทางดี จึงจะกดบังภาพมาเป็นมนุษย์ ออก
คดียเหตุน พวกเราแต่ละคนควรพยายามตั้งฉรณ ระวาง
ประกบประกองใจให้ น้อมนึกไป ในในฝ่ายสูง ฝ่ายดีอยู่
เสมอ พึงปฏิบัติตามพระพุทธรณษิตชอว่า “อตุคตนา
ใจทยคตณํ •ปฏิณํเลตมคตนา” พึงเตือนตนเอง พึง
พิจารณาคนคดียตนเอง เป็นนิตย

ถ้าคนหนึ่งจะบรรยายคำว่า “แก่นมนุษย์”
อันเป็นวัตถุประดังค์ของบทความนี้ไปคำว่า “แก่น”
หมายความว่าอย่างไร ? คำว่า “มนุษย์” หมายความว่า
อย่างไร ? ได้แยกอธิบายมาโดยลำดับแล้ว บัดนี้
จึงได้ถนัดถใจกำลังมาหาคำตอบ คือคำว่า “แก่น”

กับคำว่า “มนุษย์” มาควบคู่กัน เป็น “แก่นมนุษย์” คือไป
ก็เมื่อคำทั้งสองมารวมกันเข้าเช่นนี้ จะมีความหมาย
อย่างไร ?

คำว่า “แก่นมนุษย์” นั้น ข้าพเจ้าหมายความว่าถึง
แก่นของมนุษย์นั่นเอง ก็อะไรเล่าชื่อว่าแก่นของมนุษย์
นี้เป็นปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นแก่ผู้อ่าน เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าจะได้

แสดงตามทัศนะของข้าพเจ้าต่อไป

คำว่า “แก่น” ที่แปลว่าโคด เป็นได้ทั้งนาม
กริยา, วิเศษและคำปดายบาทตั้งชยาตั้งกดวแล้วข้าง
ต้น แต่คำว่า “แก่น” ในคำว่า “แก่นมนุษย์”
ซึ่งเป็นคำควบนเป็นนาม หมายถึง แก่นดาร์, เนื้อ
แท้, เนื้อหา หรือคุณค่าของมนุษย์ แต่ในค
มนุษย์ เรากดวตามทรุกันอย่างสำมัญทวไป ก็มีส่ว
ประกอบสำคัญอยู่ ๒ อย่าง คือ “กาย” กับ “จิต”
หรือทเรียกว่า “ใจ” ในทางพระพุทธศาสนาท่านแบ่ง
แยกกายกับจิตออกเป็นชนธ ๕ เรียกว่า เบญจชนธ คือ
รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, วิญญาณ ในชนธ ๕ น
อาจย่อลงเป็น ๓ ได้ คือ รูป กงเป็นรูปนบเป็น ๓

เวทนา, สัญญา, สังขาร, จัดเป็นเจตสิก นับเป็น ๑
 วิญญาณจัดเป็นจิต นับเป็น ๑ จึงรวมเป็น ๓ คือ รูป,
 เจตสิก, จิต และยังยอดงเป็น ๒ ได้อีก คือรูปคงเป็น
 รูปโดยนัยก่อนนับเป็น ๑ เจตสิก กับจิตจัดเป็นนามนับ
 เป็น ๑ จึงรวมเป็นรูป ๑ นาม ๑ เรียกกันว่า นามรูป
 กคอกายกับจิต หรือกายกับใจนั่นเอง

ส่วนทั้ง ๒ คือ กายกับใจ ต่างก็อาศัยกันเป็น
 อยู่และกันไป ตราบใดที่ส่วนทั้ง ๒ นัยอาศัยหรือรวม
 กันอยู่ ตราบนั้นคงเรียกว่า มนุษย์หรือคน แต่ถา
 ส่วนทั้ง ๒ น แยกกันเสียแล้ว ก็ไม่นับว่าเป็นมนุษย์
 เรียกกันออกอย่างหนึ่งว่า “ศพ” หรือ “ผี” เพราะ
 ส่วนทั้ง ๒ น ต่างก็ต้องอาศัยกัน จึงต่างก็เป็นส่วนที่
 ดำคัญด้วยกัน แต่รูปหรือร่างกาย เป็นธาตุใบหรือธาตุ
 ที่ไม่รู้จัก จัดเป็นพาหนะหรือเรือนของใจ หรือเป็นผืน
 ใจของใจ เป็นผืนบังคับบัญชา จึงพูดกันอีกโวหารหนึ่ง
 ว่า “ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว” กายจะเคลื่อนไหว
 หรือกระดิกพลิกแพลงไปอย่างไร เป็นอาการต้องถึงใจ
 คือใจนึกคิดและสั่งให้กายทำกริยาอาการนั้นๆ (เว้น
 แต่เวทนาหัดับและตกใจหรือเสียสติ อารมณ์) ถ้าฟังกาย

ไม่มีการทำดีทำชั่ว ทกายจะทำดีหรือชั่วก็เพราะใจ
 บังคับ แต่ถ้าหากบังเอิญทำไปโดยมิได้อำนาจใจ
 บังคับบัญชาของใจ ก็ไม่นับว่าเป็นดีเป็นชั่ว ที่เรียก
 กันว่าทำไปโดยมิได้มีเจตนา ไม่จัดเป็นกรรม ส่วนใจ
 เป็นธาตุรู้ ถึงกระนั้น ถ้าไม่ได้อาศัยกายแล้ว อากา
 รทั้งหทยาก็ไม่ปรากฏ ประกอบกรรมบางอย่างไม่ได้
 หรือไม่สำเร็จ และใจจะปรกติแฉะมีกำลังเข้มแข็ง ก็
 อาศัยกายมีอนามยติ แต่ถึงอย่างนั้นก็ตาม นักปราชญ์
 ก็ยังยกย่องใจว่าเป็นส่วนสำคัญกว่ากายอยู่นั่นเอง

โดยที่ความมนุษย์มีส่วนสำคัญทั้ง ๒ ประกอบอยู่คือ
 กายกับใจดังกล่าวแล้ว ฉะนั้น เมื่อพูดถึงแกนมมนุษย์
 ก็จะต้องแยกพูดเป็น ๒ ส่วน คือส่วนกายและส่วนใจ

ส่วนกายมีอะไรเป็นแก่น หรือแก่นของกายคือ
 อะไร ? คำว่า แก่น ในภาษาไทย ตรงกับคำว่า สาระ
 ในภาษามคธ ฉะนั้นแก่นของกายคือสาระของกาย
 เทียบกับต้นไม้ เปลือก ภาษามคธว่า ตจะ เช่น
 รุกขตโจ เปลือกไม้ ถ้าเป็นคนหรือสัตว์ ตจะ แปลว่า
 หู เช่นในอาการ ๓๒ ว่า เกสา, โดมา, นขา,
 ทนฺตา, ตโจ - วตฺถ ผม, ขน, เถ็บ, ฟัน, หนิง, วตฺถ

เพราะฉะนั้นเราจะเรียกว่าเปิดอกของคนก็ว่าได้ ถัด
 จากเปิดอก ก็คือ กระพ ภาษามคธว่า แมคค ถ้า
 เป็นคนหรือสัตว์ก็เท่ากับมั่งงัดหรือเนื้อ ถัดจากเนื้อก็ค
 ืออวัยวะหรือกระดูก ถ้าห้รบก็นไม่ถัดจากเนื้อหรือกระดูก
 ก็คือแก่น มคธเรียกว่า ดาระ เช่น รุกขดำโร แก่นไม้
 ดารรอกโซ ไม้แก่นหรือไม้มีแก่น เพราะฉะนั้นกระดูก
 หรืออวัยวะ ก็คือดาระหรือแก่นแห่งกายของมนุษย์

ตามทกถาวมาน แก่นของมนุษย์ในส่วนของร่างกาย
 ก็มีเพียงกระดูก ซึ่งเป็นของแข็งมีอายุยืนนานกว่าอา
 การส่วนอื่น แต่จะนับว่าเป็นดาระ หรือแก่นดาระอันมีค่า
 นนมีได้ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงกล่าวว่าเราจะค้นหาสิ่งที่มีค่า
 อันนับว่าเป็นดาระ ของกายเช่นรัตนะ แก้ว แหวนเงินทอง
 หรืออภิชณา กระด้าพักเป็นต้นในร่างกายไม่พบเลย จะ
 พบก็แต่ของปฏิภุณต์กปรกได้โครกเท่านั้น ดังคาถาท่าน
 กล่าวไว้ในคัมภีร์วุฒฺหิมคคว่า

ทุกฺคณฺโห อตุฏฺฐิกาโย กุโป อุกฺกกรูปโม นินฺทิตฺโต จกฺข
 ญฺเตหิ กาโย พาดามินฺทิตฺโต อตฺตจมฺมปฏิจฺฉนฺโน
 นวทฺวาโร มหาวโน สมนฺตโต ปคฺขมรติ อตุฏฺฐิ ปุตฺติคณ
 ธิโย สจฺเจ อิมํสุตฺถ กายสุตฺถ อนฺโต พาหิรโต ตียา
 ทณฺฑํ นุน คเหตฺวาน กากโสณฺเณ นิจารเย

กายอันมีแผดใหญ่ คือทวารทั้ง ๘ อันหนึ่งค
 ้น ห่อปกปิดไว้ มกถนหม่น เป็นที่ประชุมแห่งของ
 ไม้สอาด ดุจทราศัพ เปียบด้วยเวจกฏ อันบัณฑิต
 ญมปัญญาจากษัตเคยนแล้ว อันพาดชนเพดิกเพดิกน
 แล้ว ของไม้สอาดมกถนหม่นเนาให้ดอกออกอยู่โดย
 รอบ (ให้ดอกจากกายนี้เต็มอ) ถ้าว่าภายในกายนี้
 พังกดับออกอยู่ข้างนอกไซ้ เจ้าของกายจะต้องถือไม
 คอยได้กาและสุนัขเป็นแน่ ดังน ะ

ตามความในคาถา ทวารทั้ง ๘ ท่านเรียกว่า
 แผดใหญ่ แดะแผดทั้ง ๘ น ยุงพิตก รักษาไม่รู้จักหาย
 ปุณชนคนด้ามญเรา กคออกจะคกอยู่ในอำนาจของ
 แผดใหญ่หรือทวารทั้ง ๘ นเดียดวย จงพากันยงอยู่
 คดอดเวดา ยุงอย่างไร ขอเชิญท่านผู้อ่านดองไตร
 ครอบพิจารณาเกิด แม่พระดังของคเจ้าจะอยู่ไม่ได้
 ไปนิพานไม่ถึง ก็เพราะแผดใหญ่ทั้ง ๘ น? พระดกษณ
 พระรามทำสงครามกับยกษ ก็เรื่องน แม่สงคราม
 โดก ๒ ครองทแล้วไปน ก็ดูเหมือนจะไม่พ้นจากเรื่องน
 เหมือนน ะ

ถ้าพิจารณาตามคาถาข้างบนน ก็จะเห็นว่า

ร่างกายไม่มีสารแทนสารอะไรเลย ไม่มีสิ่งที่ดีที่ชั่ว
 อะไร มีแต่ของสกปรกโสโครกปฏิกูลน่าเกลียดน่าหน่าย
 แค่ว่าที่ปลุกชนคนด้ามเบเรว ตามอดคอกษาคับเบญญาจกษ
 จมอมองไม่เห็น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงกล่าวไว้อีกคาถา
 หนึ่งว่า

อจิร วตย กาสโย ปฐวี อธิเสตัสติ
 อุตโท อเปตวิญญาโน นิสกถว กติกร
 ไม่นานเลย ภายนี้ มีวิญญาณไปปราศแล้ว
 เขาทางแคว จกนอนทับแผ่นดิน ดุจท่อนไม้ไร้ประโยชน์
 ฉะนั้น

และเนื่องจากร่างกายของมนุษย์ ไม่มีแก่นสาร
 ไม่มีค่าราคาอะไร เมื่อยังเป็นอยู่ แม้จะมีคนซื้อ
 (หรือเช่า กันแพงๆ คายแล้วแม้จะขายเพียงด้อยค่า
 แดงเดยวก็ไม่มีคนซื้อ เช่นคัพพานางสีรมาน้องสาวหมอ
 ชวกเป็นตัวอย่าง สัตว์ร้ายของสัตว์บางชนิดก็ไม่ได้
 ยังมีส่วนที่เขาคองการและขายเป็นราคาได้บ้างเช่น เนื้อ
 หนึ่ง, เขา, งา, และนอ เป็นต้น ฉะนั้นในภพภพ
 สอนน้อง จึงกล่าวว่า

39

พฤษภาภาษร

อิกกุญชรอันปลดปลง

โททนต์เสงค

ดำคณูหมายในกายมี

นรชาติวางวาย

มลายต้นทงอนทรย

สถิตทวแต่ชวด

ประดับไว้ในโลกา

โดยนัยที่ได้บรรยายมาแล้ว ปรากฏชัดว่าส่วน

รูปกายของมนุษย์ ไม่มีแก่น ดังหน แขนมนุษย์จึงไม่ใช่

แก่นส่วนรูปกาย จะต้องเป็นแก่นส่วนนามหรือส่วน

จิตใจ ถ้าอย่างนั้นอะไรเล่าเป็นแก่นอันแท้จริงของ

มนุษย์? แก่นอันแท้จริงของมนุษย์นั้น ตามทัศนะของ

ข้าพเจ้า ก็คือความมีใจสูงอันเป็นความหมายในตัวของ

กานนนั้นเอง ความมีใจสูงนั้น คืออะไร ข้าพเจ้า

ได้บรรยายไว้ในเบื้องต้นแล้วว่า ด้วย ความหมายของ

คำวามนุษย์ประการที่ ๒ นั้นแล้วจิตใจจะสูงได้ด้วยอาศัย

อะไร? ใจจะสูงได้ด้วยอาศัยคำสอน, การศึกษา, การ

อบรม, การคบหาสมาคมกับท่านผู้มีใจสูงและมีความ

ตั้งใจจริง (ที่อยากจะให้ตนเป็นคนมีใจสูง)

คนผู้มีใจสูง ย่อมเป็นคนมีคุณค่าสูง ประเทศ

ชาติแต่ละคำสอนใด มีคนมีใจสูงมีจำนวนมากประเทศชาติ

แต่ละคำสอนนั้น ก็มีความเจริญวัฒนาถาวรและมีความ

ดมบรรณพณธ์ขประดพณคิ แดะมีความเกษมปลดอดภัย
 ทวกัน แดะถ้าโลกทั้งโลกมีคนใจสูงจำนวนมาก โลก
 ทั้งโลกก็จะประดพณคิเช่นเดียวกัน แดะผลทกถาวน
 ย่อมเป็นมาตฐาน เสร็จวัดปริมาณของคนใจสูงอีก
 โดตหนึ่งด้วย

คนใจสูงนั้น มีปรากฏในประวัติศาสตร์ชาติไทย
 เป็นอันมาก แดะจะนำมาด่าทอก็จะทำให้หนึ่งด่อน
 พิดการเกินไปแเดะจะไม่ทันพิมพ์ในงานคราวนี้ด้วย ใน
 ด้านคำดนา พระบรมศาสดาด้มมาด้มพุทธเจ้า แม้ใน
 ด้มยอติคคิกดาบรรพ ทพระองค์ยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่
 กทรงเป็นผู้มีใจสูง ด้วยเหตุนี้ พระโบราณจารย์จึง
 ชานนามพระโพธิสัตว์ว่า พระมหาบุรุษบ้าง พระ
 มหาพระบ้าง พระมหาสัตว์บ้าง พระโพธิสัตว์เจ้านน
 พระองค์ทรงบำเพ็ญบารมี คือทรงทำความดีเพื่อช่วย
 ด้มยโลก พระองค์ทรงเสวยชาติเป็นชาติอะไรก็ทรงช่วย
 ชาตินั้น ดังปรากฏในชาดกว่า พระองค์เสวยชาติ
 เป็นกาก็ได้ช่วยชาติกาให้ปลดอดภัย เสวยชาติเป็นวานร
 ก็ได้ช่วยชาติวานรให้ปลดอดภัยพ้นความตาย เสวยชาติ
 เป็นสุนัขก็ได้ช่วยชาติสุนัข ให้ปลดอดภัยรอดพ้นจากการ

ถูกฆ่า ตกลงเป็นตน ในที่สุดเมื่อพระองค์ได้จัดอุปบตบังเกิด
 เป็นพระอัครมหาราชกุมาร ในปัจฉิมชาติกโคได้จัดออก
 ทรงผนวชแสวงหาทางตรัสรู้และเมื่อได้ตรัสรู้ แล้วยกได้
 ทรงช่วยโลกตลอดพระชนม์ ดังนั้นในจุฬาสรรพจักร
 มัชฌิมนิคายมุตปิณฑะสถัหิมา ๔๓๕ ท่านจึงกล่าวสดุดี
 พระองค์ไว้ว่าพุทฺธ โส ภควา โพชฌงกมมํ เทเสติ
 พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วทรงแสดง
 ธรรมเพื่อ (ให้ผู้อื่น) รู้ หรือพระองค์ทรงค้นแล้วทรง
 แสดงธรรมเพื่อ ปลุกผู้อื่นให้ตื่น, ทนฺโต โส ภควา ทมถาย
 ชมมํ เทเสติ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ทรงฝึกพระองค์
 แล้วทรงแสดงธรรมเพื่อฝึกผู้อื่น, ดนฺโต โส ภควา
 ตมถาย ชมมํ เทเสติ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ทรง
 ดั่งบแล้ว ทรงแสดงธรรมเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสงบ
 คินฺนโน โส ภควา ตรณาย ชมมํ เทเสติ พระผู้มีพระ
 ภาคเจ้านั้น ทรงข้ามได้แล้ว ทรงแสดงธรรมเพื่อให้
 ผู้อื่นข้าม, ปรีณิพพุโต โส ภควา ปรีณิพพานาย ชมมํ
 เทเสติ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ทรงบรรลุดพระนิพพาน
 แล้ว ทรงแสดงธรรมเพื่อให้ผู้อื่นบรรลุดพระนิพพาน ดังนั้น
 ท่านผู้มีใจตั้ง ชื่อว่าเกิดมาเพื่อความสุขสวัสดิ

แก่โลก ไม่ใช่เกิดมาเป็นเด็ดยศของโลก จึงไม่เป็นคน
รักโลก ย่อมเป็นที่ต้องการของโลกตลอดไป

แก่นมนุษย์ตามที่บรรยายมานี้ กล่าวตามทัศนะ
ของข้าพเจ้า ส่วนหลักในพระพุทธศาสนา พระพุทธ-
องค์ตรัสไว้ในปัจจุณินบาต อังคุตตรนิกายว่า

สทุทชาย สุตเตน จ โย ปวทุตฺตติ

ปญฺญา ย จา~~คณ~~ สุตเตน จ ญาย

โส ตาทัโส สปุริโส วิจกุชฺโณ

อาทึยตี สारमिเชว อตฺตโน

บุรุษ (อริยสาวก) ไค เจริญด้วยศรัทธา, ศีล

สตะ จาคะ และ ปัญญา บุรุษเป็นเลิศบุรุษมีปัญญา
เห็นประจักษ์เช่นนพนพ ขอบวาทอเอาสาระของตนใน

โลกนี้ไว้ได้ ดั่งน

และอีกพระคาถาหนึ่ง ทรงแสดงถึงฝ่ายสัตว์อีก
วาระหนึ่งเป็นคูกนว่า

สทุทชาย สุตเตน จ ยา ปวทุตฺตติ

ปญฺญา ย จาเคน สุตเตน จ ญาย

สา ตาทัส สุตตติ อปาสิตา

อาทึยตี สारमिเชว อตฺตโน

สัตว์ (อริยสัจจก) ไค เจริญด้วยศรัทธา, ศีล,
 สติ จาคะ และปัญญา สัตว์เป็นอบาสกามีศีลเช่น
 นนหนชอวายอมถอเอาดาระหรือแก่นดาระของตนในโลก
 นไวโคตงน

ตามหลักพระพุทธศาสนาข้างบนนี้ ได้ความว่า
 คุณธรรม ๕ ประการ คือ ศรัทธา ศีล สติ จาคะ
 ปัญญา จัดเป็นแก่นดาระหรือแก่นของมนุษย์ ซึ่งผู้ใด
 ได้บำเพ็ญให้เกิด มีในตนในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกน
 นนหนชอวโดยดถอเอาแก่นดาระ จากร่างกายอันหาแก่น
 ดารมิได้นนไวได้

อนึ่ง ยังมีธรรมที่เป็นแก่นหรือดาระอยู่อีกเรียกว่า
 ดารธรรม หรือ ธรรมขันธ์ ๕ อย่างคือ

๑	ศีลดาระ	แก่นคอศีล
๒	สมาธิดาระ	แก่นคอสมาธิ
๓	ปัญญาดาระ	แก่นคอปัญญา
๔	วิมุตติดาระ	แก่นคอวิมุตติ
๕	วิมุตติญาณทัตถ์ดาระ	แก่นคอวิมุตติญาณ

ทัตชนะ

หลักธรรมที่นำมาสาธกน แลดังถึงหลักฐานที่พระ

พุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่าอะไรเป็นสาระหรือแก่นสาร ที่จะพึง
 ถอดเอา บทพิศพิศพิศพิศว่า พระองค์ทรงยกขึ้นแต่งตั้งเป็น
 อุทาหรณ์ แต่หมวดหนึ่ง & ประการนี้ ทรงยกแก่นท
 เป็นยอดเยี่ยมหรือเป็นท รวบทเดียวกวดาวคอตงแต่งตั้ง วม
 ตอนเป็นยอดเยี่ยม ในพระพุทธศาสนาพร้อมด้วยปฏิปทา
 ที่จะนำให้บรรลุมรรณมรรค อันได้แก่ไตรสิกขา คือ ศีล
 สมาธิปัญญา แต่ถาวรวงหัดให้กว้างๆแล้ว บรรดาธรรม
 ทั้งปวงที่พระพุทธองค์ทรงยกขึ้น แต่งตั้งเป็นฝ่ายกศล
 หรือกศลธรรมทั้งปวงตลอดถึงมรรคผลนิพพาน ชื่อว่า
 ธรรมที่เป็นแก่นทงต้น เพราะฉะนั้น ถ้าท่านได้ประพฤติ
 ปฏิบัติธรรมแต่ไม่ใคร่ระบุมไว้ในทนต์ หรือกระทำความดีทั้ง
 หาดายอันเป็นกศลแล้ว พงทราบบว่าท่านได้ถอดเอาแก่นหรือ
 ได้ตั้งต้นแก่นไว้แล้ว และเมื่อเทียบหัดกับพระพุทธภาษิต
 กับทศณะของชาวพเจ้า ก็เขาหัดก อตุลโต เอก โดยใจ
 ความกตงกนเป็นอันเดียวกัน มิได้ขัดแย้งกันเพราะความ
 มีใจตั้งกคความทมิใจประกอบด้วยคุณธรรมหรือเพียบ
 พร้อมด้วยคุณธรรมดังกดาวแล้ว เป็นแต่เพียงกดาว
 เยื่องกันโดยโวหารเท่านั้น

ความดีที่เป็นแก่นทงต้น หาดายนั้น ถ้าว่าตามคติโลกก

ดเหมือนว่าทำหรือประพฤตเพียงเพื่อประดับโลก หรือ
 เพื่อเป็นทิวทัศน์นาคคแบบอย่าง ให้อนุชนคนรุ่นหลังประ
 พฤตตามอนจะบังเกิดผลคือ ความสงบสุขในชั่วชีวิตน
 เท้านนดิ่งในภพษณาดอนน้องว่า สักทวแต่ชีวิต ประ
 ด้บไว้ในโลกาตงน แต่ตามหลักพุทธศัมมัยหรือพุทธมค
 แลว แกนคอคความตทงหลายทบคคตประพฤตปฏิบตทน
 มีไ้แต่เพียงเพื่อผลในชั่วชีวิตนเท้านนแต่หากเพื่อชวตขาง
 หนาควยกถาวคอคความคคน เป็นสัมบตของผู้นำเพญ
 หนโดยณะเพาะ ใครจะตะเมิดดีทริโดยถักชะโมยฉ้อโกง
 มีไ้ได้เคย ย่อมจะคคตามยเป็นเจ้าของไปทกภพทกชาติ
 คุจเงาคคตามณะน ทงนมหลักพุทธภาษตเป็นทอางว่า

อโก ปญฺญญจ ปาปญฺจ ยมฺจโจ กุรุเต อิท
 ตณฺหิตตํ สกํ โหติ ตณฺจ อาทาย คจฺจนติ
 ตณฺจตํ อนุกํ โหติ ฉายาว อนุปายินิ

สักคณมมอนจาจะตองตายเป็นสัณภาวะ มาทำดังใดไว้
 ในโลกน เป็นบุญกตาม บาปกตามทงตองประการ บุญ
 แดะบาปนนแดจะเป็นของเขา เขาจะพาเอาบุญแดะบาป
 นนแดไป บุญแดะบาปนนจะคคตามเขาไปคุจเงาคคตามคค
 ดงน

ท่านได้ติดตามข้าพเจ้ามานานแล้ว ก็เข้าใจว่า คง
จะทราบแล้วว่าแก่นมนุษย์คืออะไร จึ่งใคร่ขอโอ-
ภาศย์ดี แต่ก่อนที่จะลงเอย ข้าพเจ้าขอฝากสัญญาดีของ
เก่า ที่ท่านผไทหนึ่งเดาให้ฟังเมื่อเร็วๆ นี แต่ขออภัยโทษ
ที่จำได้เพียงครึ่งๆกึ่งๆดังน;-

พายุเกิดนะพายุ พายุจะวายด้วยบวจะเน่า ?

ไซ้ไม้แกกฏูแจไม้ไซ ก็จะทำให้ไปอย่างไรกันเดา ?

กับโคตงสัญญาดีของข้าพเจ้าเองบทหนึ่ง-

หนหนึ่งเป็นเหตุให้

หนสองดับแฮ

ตั้งชวออย่ารปอง

ปลุกสร้าง

ตั้งดีเร่งรัดอง

เริ่มหนึ่ง ไปเทอญ

ชวตสายจักร้าง

ประโยชน์ไรโดยเดี่ยว

ขอความลุ่มลุ่มดี

จจะมีแก่ท่านทงหลายทวกัน

นิรันดร เทอญ

พิมพ์ที่สำนักพิมพ์ วิมลมาลย์ ตอนเยื้องสี่แยกหนองบัวรอง นครราชสีมา
นายวิมล วิมลมาลย์ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา